

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí (tisk 354)

Poslanecká sněmovna bude na říjnové schůzi jednat o novele zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Zákon stanoví pravidla pro ekologické posouzení, kterému se musí podrobit velké stavby – skládky, velkolomy, chemičky, dálnice či přehrady – a návrhy důležitých státních programů. Návrh obsahuje kontroverzní klauzuli, která pro vybranou část těchto programů nesmyslně stanoví speciální režim. Tento informační list shrnuje argumenty, proč by se Poslanecká sněmovna měla proti takovému bodu postavit.

Posuzování koncepcí

Novela, kterou Poslanecká sněmovna projednává, se zabývá právě posuzováním koncepcí. Do českého právního řádu totiž zařazuje evropskou směrnici (tzv. SEA direktivu), která stanoví pravidla pro ekologické hodnocení různých státních programů [1]. Posouzením podle ní musí projít každá důležitá koncepce, třeba regionální rozvojové plány, státní surovinová politika, program výstavby letišť či plán hospodaření s odpady. Na základě posouzení i dalších podkladů vydá ministerstvo životního prostředí stanovisko k návrhu.

V českém zákoně podobné pravidlo platilo už od roku 1992. Skoro nic se tedy nemění: pouze se domácí procedura posuzování přizpůsobí evropské.

Občané a posuzování

Součástí posuzování je také zveřejnění návrhu a právo občanů vyjádřit se k němu. Zákon tedy zaručuje, že o koncepcích se povede otevřená demokratická debata.

Úředníci, ministři či radní by tedy neměli důležité plány ovlivňující každodenní životy tisíců lidí schvalovat, aniž by se o obsahu s někým bavili.

Některé koncepce totiž nejsou pouhými formálními strategiemi. Například plán odpadového hospodářství, který vláda schválila v červnu, se týká každého, kdo má popelnici. Státní surovinová politika zase ovlivní život desítek obcí, jež stojí blízko lomů či dolů. Pravidla rozvoje turistiky mohou zajímat tisíce podnikatelů v historických městech i národních parcích.

Důsledky pro rozhodování

Posuzování ekologických vlivů je expertním podkladem pro rozhodování. Stanovisko, jež ministerstvo životního prostředí na jeho základě vydává, není závazné – MŽP tedy nemá žádné právo veta ani pravomoc návrh koncepce upravovat. Záleží pouze na hlasování vlády.

Kontroverzní klauzule

Vláda přesto do zákona na poslední chvíli vložila novou klauzuli (§ 10j), která pro koncepcie schvalované kabinetem stanoví zvláštní režim. V těchto případech nebude ekologické posouzení zajišťovat ministerstvo životního prostředí, ale sám sobě úřad, který koncepci připravuje.

Ekologické posouzení surovinové politiky (včetně závěrečného stanoviska) bude tedy dělat ministerstvo průmyslu a obchodu, agrární program sám sobě ohodnotí resort zemědělství, plán rozvoje turistiky si oznámkuje ministerstvo pro místní rozvoj.

Argumenty proti klauzuli

Hnutí DUHA je přesvědčeno, že sněmovna musí odnětí kompetence ministerstvu životního prostředí zamítnout. Důvodů je šest:

- **Konflikt zájmů.** Budou-li ministerstva hodnotit své vlastní návrhy, dochází k evidentnímu konfliktu zájmů. Vláda potom bude projednávat samotnou koncepci, posouzení, který si na něj předkladatel sám zpracuje, a hodnocení, které sám sobě udělí.
- **Nízká odborná kvalita.** Ekologické posouzení by ministerstvo životního prostředí mělo zajišťovat už jen proto, že disponuje zkušenými odborníky. MŽP má pro hodnocení koncepcí zvláštní odbor s příslušnými specialisty. Ostatní resorty podobné zázemí nemají. Ani je mít nebudou: tým expertů na MŽP, navíc se zázemím dalších odborů, nelze nahradit jedním či dvěma pracovníky na jednotlivých ministerstvech, kteří nutně budou mít méně zkušeností.
- **Omezení občanských práv.** Ministerstva pořádající připomínkování svého vlastního návrhu budou mít pochopitelně zájem, aby se ozývala co nejmenší kritika. Můžeme proto očekávat, že projednávání s veřejností bude pouze formální – nikoli otevřená demokratická diskuse.
- **Nesmýslná výjimka pro ministerstva.** Není žádný rozumný důvod, proč by právě ministerstva měla podléhat zvláštnímu režimu. Vláda v důvodové zprávě vůbec nevysvětluje účel této výjimky a neuvádí žádný argument pro její zavedení. Pouze konstatuje, že jde "o zvláštní ustanovení", kde "zajišťuje posuzování...sám zpracovatel koncepce a Ministerstvo

životního prostředí zde stanovisko nevydává", tečka [2].

- **Odebrání kompetence MŽP.** Poprvé od roku 1995 bude ministerstvu životního prostředí odebrána důležitá kompetence – což je mimo jiné závažný politický krok, který rozhodně nepřivítá veřejné mínění.
- **Plytvání penězi státního rozpočtu.** Dokonce i kdyby na každém ministerstvu seděl jen jediný úředník odpovědný za posuzování koncepcí, budou náklady vyšší než na provoz dnešního specializovaného odboru MŽP. Rozdrobení do jednotlivých resortů je prostě dražší než jeden tým expertů na MŽP. Stojí za zmínku, že vláda ve své důvodové zprávě sněmovnu mystifikuje. Mimo jiné zde vypočítává náklady pro státní rozpočet. Zamlčuje však, že bude muset bezmála na každém ministerstvu zřídit alespoň jeden nový post úředníka odpovědného za ekologické posuzování koncepcí [3].

Poznámky

[1] směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí

[2] tisk 354, strana 33

[3] tisk 354, strana 28

Vydání umožnila laskavá podpora Nadace OSF Praha ze zdrojů Trustu pro občanskou společnost ve střední a východní Evropě.

Vydalo Hnutí DUHA
Vojtěch Kotecký, říjen 2003

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A› Bratislavská 31, 602 00 Brno

T› 545 214 431

F› 245 214 428

E› info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz